

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА
НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА
ЗА 2022.ГОДИНУ**

Децембар, 2022.година,Бајина Башта

I УВОД

На основу члана 54. Закона о заштити природе (“Службени гласник Републике Србије“ бр.36/09, 88/10, 9/10-исправка,14/2016, 95/2018 – др закон и 71/2021- др закон), члана 12. Закона о националним парковима (“Службени гласник Републике Србије“ бр.84/15 и и 95/2018 – др закон) и Плана управљања Националним парком Тара за период 2020-2029.година (број 353-8787/2021 од 30.09.2021.године), урађен је Програм управљања Националним парком Тара за 2022. годину и добијена је сагласност Министарства заштите животне средине, број 353-02-3147/2021-04 од 20.01.2022.године.

На основу наведеног програма, добијена су и средства суфинансирања из Буџета Републике Србије у износу од 21.250.000 динара (Уговор број 401-00-466/2022-04 од 29.06.2022.године). Све уговорене активности по уговору су спроведене, осим изградње објекта «улазне капије» на Калуђерским Барама, за коју су опредељена средства у износу од 3.500.000 динара.Обзиром да грађевинска дозвола од надлежног Министарства грађевинарства, није добијена, у планираном року, приступило се измени Програма управљања за 2022.годину и прерасподели уговорених средстава на активности који је могуће спровести до краја године.

Измењеним Програмом управљања Националним парком Тара за 2022.годину, који се усвојен 14.12.2022.године, извршена је прерасподела средстава субвенција са позиције «изградња улазне капије» у износу од 3.500.000,00 динара на позиције коју су планиране и реализоване:

1. Чување и одржавање подручја – 2.200.000,00 динара:
 - 1.1. Чување подручја – 1.980.000,00 динара:
 - материјалне трошкове чуварске службе (гориво) – 1.300.000,00 динара,
 - опрема за чуварску службу :
(цпс, фотоапарат, лап топ, алпинистичко одело и сонар за чамац) - 680.000,00 динара.
 - 1.2. Противпожарна заштита -220.000,00 динара :
 - опрема и повезивање система комуникације на заштити од пожара - 220.000,00 динара.
2. Израда мобилне туристичке апликације за посетиоце парка – 500.000,00 динара.
3. Уређење видиковца „Зеленика“
(плато поред пута Перућац -Митровац) – 800.000,00 динара.

Измењеним Програмом управљања за 2022.годину, дефинисани су основни циљеви на заштити, очувању и унапређењу природних и културно-историјских вредности Националног парка Тара, управљању природним ресурсима, научно-истраживачком раду, планирању и изградњи, промоцији подручја, сарадњи са локалном заједницом и другим субјектима, сарадњи са другим заштићеним добрима, међународној сарадњи, као и извори финансирања планираних активности.

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Општи циљеви заштите и унапређења подручја су:

- Заштита, очување и унапређење постојећих природних и створених вредности, као и укупне предеоне, геолошке и биолошке разноврсности,
- Унапређење и наменско коришћење вредности подручја и одрживо управљање природним ресурсима, кроз обезбеђење стабилности екосистема, побољшање њиховог укупног стања у чему активно учествују сви корисници парка.

Специфични циљеви:

- Очување и унапређење типова станишта која су од националног и међународног значаја,
- Заштита, очување и унапређење биолошке разноврсности (генетичке, специјске и екосистемске),
- Заштита, очување и унапређење геолошке разноврсности,
- Очување квалитета основних чинилаца животне средине (ваздух, вода, земљиште), заштита од буке и обезбеђење адекватног управљања отпадом,
- Унапређење и очување шума националног парка кроз обезбеђење њихове стабилности и одрживог управљања,
- Заштита, очување и презентовање културно-историјских вредности и знаменитости,
- Очување пејзажних и амбијенталних вредности простора, као препознатљивог визуелног израза простора,
- Одрживи развој подручја и стварање услова за унапређење квалитета живота и рада локалног становништва кроз подстицање традиционалних делатности на подручју, пољопривреде, сеоског туризма, екотуризма и старих заната,
- Повећање свести јавности о вредностима подручја парка кроз разноврсне едукативне и промотивне садржаје за посетиоце свих узраста и способности,
- Унапређење информативно-презентационих и едукативних садржаја парка, како би се омогућио јединствени доживљај и ефикасно управљање посетиоцима подручја парка.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

Приоритетне мере на управљању природним вредностима националног парка биле су заштита, управљање и унапређење стања природних вредности.

1.1. Чување подручја

Приоритетне активности на чувању и заштити подручја, односиле су се на редовну контролу активности у парку у складу са Правилником о унутрашњем реду, контролу промета дрвних сортимената, контролу изношења смећа са простора парка, попису објеката за примену накнада, контроли градње путева, коришћења камена, контроли снимања

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2022.ГОДИНУ**

филмова, контроли одржавања спортских и туристичких манифестација. У извештајном години, спроведено је више акција чишћења дивљих депонија, чишћења језера Перућац са туристичком организацијом, чишћење дивљих депонија са студентима Шумарског факултета, поред пута за Предов Крст и за видиковац Бањска стена, Солотуша и Калуђерске Баре. Контролисано је и одржавање спортско туристичких манифестација, одржана је крос трка „Трибалион“, трка се одвијала у складу са добијеним решењем о условима заштите природе. Контролисане су све активности око снимања филмова и видео записа. Посебна активност била је снимања филма „Олуја“, снимање се одвија у складу са добијеним решењем о условима заштите природе. Нажалост, чувари су учествовали и у спасавању особе страдале при снимању филма.

Посебан проблем стварали су квадови, вршена је контрола употребе квадова, обележавани су путеви и стазе на којима је забрањена употреба квадова.

Редовно је вршена контрола градње објеката и постављања сплавова на језеру Перућац, писани су записници о бесправној градњи и прослеђени су републичкој и општинској грађевинској инспекцији. У месецу јуну, спроведена је заједничка контрола са републичким грађевинским инспектором, републичким и општинском комуналним инспекцијом око нелегално постављених привремених објеката поред језера Заовине. Извршена је заједничка контрола са републичким инспекторима заштите животне средине у вези пријаве коришћења камена и у вези пријаве за неадекватан шумски ред. Републички инспектор за заштиту животне средине, у септембру и новембру, извршио је редовни самостални инспекцијски надзор над радом и планским документима. Дана, 21 децембра, одржан је састанак инспектора заштите животне средине са чуварском службом у вези сачињавања записника на терену и актуелним проблема у парку.

У извештајном периоду била су два пожара у засеку Јеличићи, у Заовинама, изгорео је приватни објекат и пожар у привтној шуми, у Доњим Јелисавчићима, у Заовинама, изазван људским фактором.

У извештајном периоду, организована је превентивна заштита од пожара, противпожарна дежурства, дељени летци о заштити од пожара. учешће на радионици из противпожарне заштите. У четвртак, 1. септембра 2022. године, у Бајиној Башти одржана је завршна конференција у оквиру ИПА пројекта „Унапређење управљања заштитом од пожара у прекограничном подручју БиХ и Србије“, у оквиру кога су добијена два специјализована возила за гашење пожара. Вршена је контрола исправности преносних противпожарних апарата у објектима и моторним возилима, класе S и CO2, као и провера исправности хидраната и вештачких водозахвата, извршена је од стране овлашћене организације која издаје сертификат о исправности, у месецу априлу и октобру. Поред тога, пре пожарне сезоне је извршена контрола резервоара у функцији водоснабдевања у случаја избијања шумског пожара. Резервоари за воду се налазе на Предовом Крсту, видиковац Биљешка стена и на Великом крају. Извршена је набавка опреме и повезивање система комуникације на заштити од пожара, коришћења су средства субвенције.

Вршена је и превентивна заштита од пожара кроз информисање и едукацију локалног становништва и посетилаца Националног парка Тара, израда информативних табли и пропагандног материјала о забрани употребе отвореног пламена у Националном парку, као и њихово постављање на терену, оглашавање у локалним медијима. Такође, спроведена су и противпожарна дежурства.

Планиране активности на заштити и чувању подручја суфинансиране су и средствима из Буџета, преко Министарства заштите животне средине:

- а) бруто зараде запослених чувара у износу од 7.200.000,00 динара,
- б) материјални трошкови чуварске службе у износу од 1.980.000,00 динара,

в) опрема и повезивање система комуникација у заштити од пожара - 220.000,00 динара.

У извештајном периоду, чувари Националног парка Тара, сачинили су 10 записника о бесправној градњи и о томе обавестили републичку грађевинску и општинску грађевинску инспекцију. Републички грађевински инспектор је поступио по достављеним записницима, изашао на терен заједно са чуварима, сачинио записнике и након тога доносио или су у току израда решења о рушењу. Општински грађевински инспектор, по достављеним решењима није поступао, тако да је предузеће поднело кривичне пријаве по наведеним предметима.

Укупно донето 5 кривичних пријава због бесправне градње и 5 прекршајних пријава због недозвољеног кретања квадова и недозвољеног одлагања отпада. Републички грађевински инспектор, донео је два решења о рушењу и за три предмета, у току је доношење решења о рушењу. У извештајном периоду, републички грађевински инспектор био је у редовној контроли 13 пута око градње и републички инспектор заштите животне средине 3 пута (коришћење камена и по записнику чувара).

На основу члана Закона о накнадама за коришћење јавних добара („Службени гласник РС“ број 95/2018) и Закона о заштити природе („Службени гласник РС“ 36/2009, 88/2010, 91/2010-испр, 14/2016 и 95/2018 -други закон) и Одлуке о накнадама за коришћење заштићеног подручја Националног парка Тара, у извештајном периоду, остварен је приход од накнада у износу од 40.333.639,05 динара.

1.2. Одржавање подручја

Активност на одржавању подручја односила се на чување и обнављање утврђених граница заштићеног подручја, њихово обнављање на терену, решавање имовинских односа, управљање отпадом и рад других служби на управљању подручјем.

У циљу свеобухватније заштите оморике као заштићене врсте и природне реткости Националног парка Тара и Републике Србије, у резервату природе „Змајевачки поток“, био је планиран је откуп преостале три приватне парцеле, укупне површине од 6,1462 ха. Откупом наведене површине, локалитет под I степеном заштите, „Змајевачки поток“, био би целом својом површином у државном власништву.

Наведена активност није у потпуности извршена, није завршена процедура око добијања сагласности на откуп парцела и нису добијена средства субвенција за наведену активност.

Са простора националног парка, редовно је прикупљан и одношен комунални отпад од стране општинског Јавно комуналног предузећа „12 септембар“-Бајина Башта и за део извршених услуга, трошкове је сносио управљач.

Такође, кроз организоване акције радници Националног парка Тара и локална удружења и организације, вршили су чишћење дивљих депонија и уклањање отпада са излетишта, видиковаца, обале језера и самог језера Перућац.

1.3. Праћење стања природних вредности

Праћење стања природних вредности реализоваће се кроз редовне активности на процени стања строго заштићених врста и станишта.

1.3.1. Мониторинг Панчићеве оморике

Праћење станишта, мониторинг, вршио се према већ установљеној процедури, који

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2022.ГОДИНУ**

подразумева: обилазак свих станишта оморике и увид у поцесе сушења и обнављања.

Током 2022. године је вршено праћење стања Панчићеве оморике на више начина.

По постављеним критеријумима вршило се осматрање на три постављена огледна поља у резерватима Љути Брег, Било, Црвене стене. Параметри који се посматрају и уносе у базу података су у складу са следећом методологијом: *пречник у cm ; висина у m статус стабла; степен дефолијације* – одређује се на основу табеле "Класе дефолијације према UN/ECE I EU класификацији" *деколоризација* – одређује се, такође, из табеле преузете из поменуте публикације, табела "Класе деколоризације према UN/ECE I EU класификацији" *величина крошње ;плодоношење ; сушење; напомена – оштећења, болести и друга запажања.*

Треба истаћи да је када су формирана огледна поља, одабрано је 50 здравих стабала. Током последњих година забележено је убрзано сушење што је резултовало са следећим вредностима осушених или у процесу сушења стабала:

Огледно поље	Број сувих и стабала која се суше	Процент сувих и стабала која се суше
1.Црвене стене	8	16 %
2.Љути Брег	10	20%
3.Било	8	16%

На огледним пољима се Црвене Стене и Било бележи се пораст сушења , као и број изваљених стабала. На подручју огледног поља Црвене Стене забележено је подмлађивање оморике у оквиру поља.

**Праћење стања утврђивањем садржаја макро и микроелемената
у асимилационим органима Панчићеве оморике**

У сарадњи са Институтом за шумарство у 2022. години, спроведене су активности на утврђивању садржаја макро и микроелемената у асимилационим органима Панчићеве оморике (*Picea omorika* (Pančić) Purk.).На основу резултата садржаја штетних елемената може се закључити да не постоји угроженост истраживане популације и да није утврђено њихово присуство изнад дозвољених граница. Из приказа садржаја есенцијалних елемената може се закључити да је код свих анализираних стабала утврђено присуство различитих садржаја.

Садржај макроелемената (калцијум, калијум, магнезијум, сумпор) је висок код свих анализираних стабала, па се може закључити да не постоји дефицит ових елемената.

Садржај бакра се креће од 0,27 до 2,36 мг/кг. Праг токсичности у листовима биљака за бакар је у опсегу концентрација од 5 до 40 мг/кг. Упоређивањем добијених вредности са прагом токсичности моћи ће се закључити да не постоји угроженост популације од токсичности бакра.

Садржај гвожђа се креће од 18,75 до 158,14 мг/кг. Нормална концентрација гвожђа у биљним ткивима је 140 мг/кг. Поређењем утврђених вредности садржаја са нормалним вредностима може се констатовати да је само код једног стабла измерена већа вредност од нормалне, док је код осталих стабала у границама нормале.

Садржај мангана у четинама истраживаних стабала се креће од 14,29 до 611,76 мг/кг. Нормална концентрација мангана у биљним ткивима је од 15 до 1000 мг/кг. Поређењем утврђених вредности садржаја са нормалним вредностима може се констатовати да је садржај мангана у границама нормале.

Садржај цинка се креће од 5,34 до 27,01 мг/кг. Нормална концентрација цинка у биљним ткивима је од 8 до 100 мг/кг. Истраживана стабла имају нормалну концентрацију цинка и не постоји угроженост од фитотоксичности.

На основу извршених анализа може се закључити да у популацији оморице Врањак не постоји угроженост од повећаног садржаја штетних елемената нити да је утврђена појава фитотоксичности. Садржај есенцијалних, биљкама неопходних елемената је у нормалним границама и може се закључити да анализирана стабла нису у дефициту са хранљивим материјама. Такође, садржај есенцијалних елемената није прешао праг токсичности ни код једног анализираних тест стабла.

На основу спроведених анализа може се закључити да је садржај макро и микроелемената у четинама оморице у популацији Врањак у границама нормале и да је популација у стабилном стању. Утврђени садржај есенцијалних и неесенцијалних елемената потврђује да популација није угрожена од недостатка хранљивих материја и од дејства штетних елемената.

Спроведено истраживање представља значајан допринос анализе стања врсте употребом биоиндикатора и представља вредну полазну тачку будућих програма мониторинга станишта Панчићеве оморице.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 200.000,00 динара.

1.3.2. Мониторинг станишта

На подручју парка спроведно је постављање и идентификација оквира за праћење типова станишта из категорије отворених типова станишта : Ц Травната станишта , Д2 Сипари, Д3 Суве стене и клифови, Д5 Влажне стене и клифови, Е Мочваре и тресаве, пошто се у овим категоријама налазе приоритетна станишта за заштиту на подручју наше земље, а такође и у склопу европске мреже НАТУРА 2000.

Као резултат досадашњих активности на мониторингу станишта, урађен је приручник типова станишта Националног парка Тара која су значајна за Србију али и Европску унију.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине, у износу од 100.000,00 динара.

1.3.3. Мониторинг флоре

Мониторинг флоре је вишегодишња активност, вршен је праћењем најзначајних врста биљака за Тару, при томе су посебан акценат праћење ендемичних и строго заштићених врста у Националном парку Тара.

1.3.3.1. Мониторинг ендемичних и строго заштићених врста флоре

Ендемичне врсте праћене у 2022.години су: *Aquilegia nickolicii*, *Centaurea derventana*, *Iris reichenbachii* var. *bosniaca*, *Edraianthus jugoslavicus*. Николићева кандилка и дервентански различак су посебно угрожене врсте због саме позиције њихових станишта. Бројност ових врста је у 2022. без промене у односу на претходну годину.

Праћено је стање врста *Iris sibirica*, *Taxus baccata*, као и заштићених врста божура.

1.3.3.2. Праћење строго заштићених врста орхидеја

Током 2022.године,праћено је стање следећих врста орхидеја која насељавају различите типове станишта на подручју Националног парка Тара:

- *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch
- *Dactylorhiza saccifera* (Brongn.) Soó subsp. *saccifera*
- *Dactylorhiza sambucina* (L.) Soó
- *Epipactis helleborine* (L.) Crantz subsp. *helleborine*
- *Epipactis microphylla* (Ehrh.) Sw.
- *Epipactis palustris* (L.) Crantz
- *Epipactis purpurata* Sm.
- *Goodyera repens* (L.) R. Br.
- *Gymnadenia conopsea* (L.) R.Br.
- *Neottia nidus-avis* (L.) Rich.
- *Neottia ovata* (L.) Bluff & Fingerh.
- *Platanthera bifolia* (L.) Rich.
- *Traunsteinera globosa* (L.) Rchb.
- *Spiranthe spiralis*(L.)Chevall
- *Himantoglossum calcaratum*(Beck) Schltr

Обезбеђен је и фотографски материјал сваког таксона (фотографија целе биљке и детаља биљке) и станишта на коме је он забележен.

Међу констатованим орхидејама, истиче се врста *Epipactis purpurata* Sm. која је први пут регистрована на локалитетима Гребен и Растиште (Андрићи). Ова орхидеја је 2010. године први пут регистрована у Србији (на планини Маљен), а на подручју Националног парка Тара је први пут пронађена 2016. године на следећим локалитетима: Митровац, Тисово брдо – Барски до, Николићи (Рељин врх), Камено брдо – Старе куће, Кичељ – Камено брдо, Кичељ – Старе куће.

Значајни резултати се односе на бореалну врсту *Goodyera repens* (L.) R. Br. Њено присуство је потврђено на локалитету Црвени поток, на микростаништу у близини шумске стазе, у непосредној близини Тепих ливаде. Услед притиска посетиоца популација је такође угрожена и њена бројност је опала у односу на 2016.годину када је праћено њено стање на овом локалитету.

У оквиру активности израђена је и монографија о орхидејама са разматрањем њихове угрожености и предлозима заштите. Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине, у износу од 200.000,00 динара.

1.3.3.3. Мониторинг популација врста божура *Paeonia officinalis* и *Paeonia mascula*

Као и претходне године, праћене су и популације врста божура. Бележене су карактеристике популација на подручју Божурне, Орловог виса, Козле и Пожара у Растишту, као и у Заовинама на потезу Тетеребице, Рујевица, Паска. Значајан број јединки се бележи и даље на појединим локалитетима.и до 500 јединки врсте *Paeonia officinalis*. Известан део популација на Паску је био погођен пожаром, мада је присуство божура регистровано и на подручју некад опожарених површина у Заовинама. Међутим није сасвим поуздана идентификација врста божура на Тари услед неслагања литерарних података са каснијим

ревизијама хербарског материјала примерака божура са Таре. Свих 5 врста божура у Србији су строго заштићени и представљају природну реткост која се мора пратити.

1.3.3.4. Мониторинг маховина тресетница

Мониторинг маховина тресетница је спроведен је у сарадњи са Биолошким факултетом из Београда. Током 2022.године спроведене су следеће активности :

- вршен је сезонски мониторинг тресетница у резервату Црвени поток у оквиру Националог парка Тара.
- урађен је и пилот-трансфер тресетница у циљу њиховог умножавања односно успостављања нових субпопулација.

Утврђено је лоше стање репрезентативних праћених популација, које преживљавају у субоптималним условима и документована стагнација или опдање популација се и даље наставља. Маховина *Sphagnum capillifolium* var. *rubellum* (syn. *Sphagnum rubellum*), у 2022 години није костатована иако је популација била под надзором низ година уназад. Заправо на месту где је расла више нема ознаке ПОП1, а место је покривено дрвном масом, која је највероватније настала од последица ветролома и ветроизвала. Велико ремећење микростаништа, дужи периоди суше, нажалост наводе да постоји могућност да је ова врста ишчезла из резервата Црвени поток. Постоји реална опасност да је од познатих 8 врста костатованих почетком 20. века у резервату Црвени поток остало свега 4 врсте тресетница. Мониторингом је утврђен низ морфолошких доказа о утицају суше, Сунчеве радијације и недостатка воде. Маховине су потиснуте и прерасле васкуларном мезофилном вегетацијом и временом у потпуности елиминисани, мезофилна и нешумска вегетација се јако шири на малом подручју резервата Црвени поток.

У току 2022. урађени су трансфери бусенова тресетница непосредно око резервата на микростаништима за која сматрамо да су највлажнија или су била највлажнија током летње вегетационе сезоне. Укупно је у оквиру овог пилот пројекта урађен је трансфер 20 субпопулација тресетница, 10 од *Sphagnum palustre* и 10 од *Sphagnum girgensohnii*.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 400.000,00 динара, активност је извођења у сарадњи са Биолошким факултетом – Београд.

1.3.3.5. Ревитализација популације српске режухе

Посебна активност у оквиру праћења стања флоре је и активност на заштити и унапређењу ендемичне и реликтне врсте српска режуха *Cardamine serbica* Pancic. Станиште српске режухе у Перућцу, заправо, представља завршни део мањег сипара у нарастању, као последица природне сукцесије која је на овом локалитету у току.

Теренска истраживања популација врсте *C. serbica* обављена су у више наврата од маја до новембра 2022. године. Обухватила су:

- праћење стања популације (пребројавање индивидуа у вегетативној и репродуктивној фази, процена броја плодова са приметним семенима);
- претраживање потенцијалних станишта врсте у оквиру НП Тара, пре свега око језера Перућац и у кањону реке Дервенте;
- отварање јединог станишта врсте у Србији, укључујући уклањање конкурентивних биљних врста;
- сакупљање материјала за молекуларне анализе

- сакупљање семена ради чувања у банци семена и узгајање у *ex-situ* условима у Институту за ботанику у Ботаничкој башти „Јевремовац“ Биолошког факултета Универзитета у Београду;
- појачавање популације у Перућцу индивидуама које су узгојене у *ex-situ* условима,
- транслокацију индивидуа изниклих поред асфалтног пута у више делове постојеће популације;
- реинтродикцију у кањон Дервенте за који постоје литературни и хербаријумски подаци да је српска режуха тамо била присутна;
- бележење временских прилика на станишту коришћењем уређаја за бележење температуре и влажности ваздуха.

Праћење стања популације и маркирање индивидуа обављено је у свим фазама вегетативног циклуса врсте *C. serbica*, уз бележење микроклиматски услова на локалитету Перућац. На почетку сезоне, у мају и јуну на станишту у Перућцу забележено је око 40 цветајућих и најмање још толико нецветајућих јединки. Знатан број цветајућих индивидуа појавио се уз пут, проширујући површину коју врста заузима на овом локалитету са прошлогодишњих 35 m² на овогодишњих 53 m².

Узгајање *C. serbica* у *ex situ* условима

Део семена сакупљених претходних година на локалитету Перућац искоришћен је за узгајање српске режухе у *ex situ* условима. Семена су исклијавана у два наврата.

На основу Решења број 353-02-01514/2022-04 Министарства заштите животне средине Републике Србије, ове године почело се и са појачавањем популације и транслокацијом јединки у клисури Дервенте на две локације које одговарају природном станишту, једном које је на самом почетку клисуре и другом које је на једном од сипара унутар клисуре. Укупно 30 јединки добијених у *ex situ* условима из аутохтоног семенског материјала из популације у Перућцу посађено је током новембра месеца 2022. године. Све посађене јединке су маркиране. Успешност ове транслокације пратиће се током 2023.године.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 350.000,00 динара, активност је извођења у сарадњи са Биолошким факултетом – Београд.

1.3.4. Мониторинг гљива

Мониторинг гљива је реализован у сарадњи са Природно-математичким факултетом - ПМФ у Новом Саду, преко ПроФунги Лабораторије Департмана за Биологију и екологију - ДБЕ као и Гљиварског друштва Нови Сад .

Током истраживања која су извршена у јуну, септембру и октобру 2022. године забележено је укупно 1004 налаза и 266 врсте гљива, од којих се 10 налази на списку Заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива (*Boletus edulis*, *Boletus reticulatus*, *Cantharellus cibarius*, *Craterellus cornucopioides*, *Hydnum repandum*, *Lactarius deliciosus*, *Lactarius deterrimus*, *Lactarius salmonicolor*, *Marasmius oreades*, *Russula cyanoxantha*), док су 3 врсте (*Hericium alpestre*, *Hericium coralloides*, *Psilocybe serbica*) на списку Строго заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 250.000,00 динара.

1.3.5. Мониторинг фауне

1.3.5.1. Мониторинг медведа

Мониторинг фауне врши се у оквиру више активности: путем инфрацрвене детекције, маркирање, сателитског праћења активности јединки мрког медведа.

Праћење фауне инфрацрвеним камерама врши се у оквиру постављене мреже камера, укупно је постављено 18 камера. Камере су постављане у оквиру квадрата 3х3км. Циљна врста праћења је мрки медвед. Поред мрког медведа камере бележе активност низа других врста. Више камера је постављено на самим хранилиштима пошто је ту већа концентрација животиња. Камере које су на хранилиштима подешене су да раде у режиму видео записа трајања 30 или са паузама од 10 секунди између 2 снимања. Камере на хранилишта на теже доступним локацијама подешене су на слике са паузом између две слике од 10 секунди.

Врсте забележене инфрацрвеном детекцијом 2022.година

<i>Локалитет</i>	<i>Забележена врста</i>
<i>Звезда</i>	<i>Ursus arctos, Felis silvestris, Sus scrofa, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus, puh, Tetrastes bonasia, Turdus merula</i>
<i>Било</i>	<i>Ursus arctos, Martes sp. , Meles meles, Capreolus capreolus,</i>
<i>Сува глава</i>	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Cervus elaphus, Sus scrofa, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus</i>
<i>Ласната глава</i>	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Canis aureus, Sus scrofa, Meles meles, Vulpes vulpes, Martes sp, Capreolus capreolus, Buteo buteo, Dendrocopos major, Pyrrhula pyrrhula, Corvus corax, Columba palumbus, Garrulus glandarius, Turdus merula, Turdus sp</i>
<i>Шљивовица2</i>	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Sus scrofa, Meles meles, Vulpes vulpes, Martes sp, Parus sp, Corvus corax,</i>
<i>Шљивовица3</i>	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Sus scrofa, Meles meles, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus</i>
<i>Маказе1</i>	<i>Ursus arctos, Canis lupus(!?), Vulpes vulpes, Corvus corax</i>
<i>Мрка коса</i>	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Sus scrofa, Vulpes vulpes, Martes sp, Capreolus capreolus, Sciurus vulgaris, Tetrastes bonasia, Turdus sp .</i>
<i>Гаревине</i>	<i>Ursus arctos, Felis silvestris, Cervus elaphus, Sus scrofa, Capreolus capreolus,</i>

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2022.ГОДИНУ**

Кошаре	<i>Lepus europaeus,</i> <i>Ursus arctos, Sus scrofa, Vulpes vulpes,</i> <i>Capreolus capreolus, Rupicapra rupicapra,</i> <i>Martes.sp , Lepus europeus</i>
Горица гребен	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Rupicapra</i> <i>rupicapra, Sus scrofa, Meles meles, Martes</i> <i>sp, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus,</i> <i>Sciurus vulgaris, Tetrastes bonasia, Buteo</i> <i>buteo, Dryocopus martius, Erithacus</i> <i>rubecula, Garrulus glandarius, Columba</i> <i>palumbus, Corvus corax, Anthus sp, Turdus</i> <i>merula, Turdus sp .</i>
Горица локвица	<i>Ursus arctos, Rupicapra rupicapra, Sus</i> <i>scrofa, Meles meles, Vulpes vulpes,</i> <i>Capreolus capreolus,</i>
Горушице1	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Sus scrofa,</i> <i>Vulpes vulpes, Capreolus capreolus,</i> <i>Garrulus glandarius, Corvus corax,</i> <i>Columba palumbus</i>
Горушице2	<i>Ursus arctos, Canis lupus, Rupicapra</i> <i>rupicapra, Sus scrofa, Meles meles, Martes</i> <i>sp, Vulpes vulpes, Capreolus capreolus,</i> <i>Sciurus vulgaris, Tetrastes bonasia, Buteo</i> <i>buteo, sova!?, Dryocopus martius,</i> <i>Erithacus rubecula, Garrulus glandarius,</i> <i>Columba palumbus, Corvus corax, Anthus</i> <i>sp, Turdus merula, Turdus sp.</i>
Јагошница1	<i>Canis lupus?!, Felis silvestris, Sus scrofa,</i> <i>Meles meles, Vulpes vulpes, Martes sp,</i> <i>Capreolus capreolus, Lepus europaeus,</i> <i>Sciurus vulgaris, Picus viridis, Pyrrhula</i> <i>pyrrhula, Corvus corax, Fringilla coelebs,</i> <i>Garrulus glandarius, Parus major, Turdus</i> <i>merula, Turdus sp (drozd), Columba</i> <i>palumbus,</i>
Долови	<i>Rupicapra rupicapra, Sus scrofa, Martes sp,</i> <i>Vulpes vulpes</i>
Козји рид	<i>Canis lupus, Meles meles, Vulpes vulpes,</i> <i>Martes sp, Capreolus capreolus, Turdus</i> <i>merula</i>

Праћење мрког медведа обележавањем ГПС-ГСМ огрлицом

Мрки медвед, Александар, који је ухваћен и обележен у 2021.години праћен је и током 2022.године. Александар је прва јединка на нашим просторима која је обележена

огрлицом која је имала камеру и бележила снимке из његовог свакодневног живота. Огрлица и маркирање је обезбеђено кроз пројекат „Тајни живот медведа“ који је финансирала компанија „Телеком Србија“.

Медвед Александар који је уједно и највећи и најстарији обележени медвед, усепо је да збаци огрлицу са себе. Ипак, успело је да се сними кретање јединке Александар.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 200.000,00 динара.

1.3.5.2. Праћење Панчићевог скакавца (*Pyrgomorphulla serbica*)

Праћење популација Панчићевог скакавца је од изузетног значаја узимајући у обзир угроженост и важност врсте. Активност се спроводи у сарадњи са Природно математичким факултетом из Новог Сада. Досадшње активности су допринеле доста бољем познавању ове врсте али и утврђивању проблема везаних за опстанак у којима велику улогу има и човек, пре свега директним уништавањем станишта.

Бројност популација је током пролећа била задовољавајућа али је као и претходне године у јулу на већини локација популације су биле јако редуковане, до потпуно ишчезле. Тако је у 2022.године и ради изградње и проширења пута у Растишту на локалитету Борјак употпуности уништена једна од популација Панчићевог скакавца, али је било и новооткривених локација.

Новоткривена популација на простору Заовина, изнад пута који води од Танасковине према Милошевцу на локалитету Чукара је једна од бројнијих. Две мање популације су забележене по први пут у Заовинама на локалитету Паљевине, изнад прометног пута према Митровцу.

На локалитету Црвене стене изнад пута констатована је мања популација која је вероватно граница овог стеновитог узвишења и по свему судећи потпуно изолована од најближе до сада познатих због чега је потребно обратити посебну пажњу на њихово очување. На ширем простору северног обода Заовина, изнад Коњске реке, дуж пута Јелисавчићи - Митровац у дужини од око 300м, констатована је већа популација јединки у уском појасу изнад пута у млађој шуми црног бора. Од Милојкове чесме на падинама Награмка према Јелисавчићима (дуж пута), потврђено је присуство јединки на раније констатованим локалитетима у малом броју, што говори о стабилној популацији упркос две сушне године.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 150.000,00 динара.

1.3.5.3. Мониторинг птица

На подручју Националног парка Тара и током 2022. године спроведена је активност праћења стања фауне птица. Циљ мониторинга фауне птица је мапирање гнездећих територија и праћење сеобе птица.

У сарадњи са Природњачким музејом Србије примењено је више метода мониторинга: цензус у тачки, прстеновање, праћење помоћу уређаја за бележење звукова. Спровођена су у различито доба дана или ноћи у зависности од специфичности мапирања односно животних навика пре свега циљних група птица.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 200.000,00 динара.

1.3.5.4. Мониторинг дневних лептира

Теренска истраживања фауне дневних лептира у 2022. години спроведена су у сарадњи са организацијом „Хабипрот“ Нови Сад. Прикупљено је 2278 геореференцираних података и потврђено је присуство 126 различитих врста дневних лептира у различитим развојним стадијумима (имаго, гусеница или јаје).

Распоређено по фамилијама: једрици – Papilionidae (4), скелари – Hesperidae (15), белци – Pieridae (11), пиргавци – Riodinidae (1), плавци – Lycaenidae (37) и шаренци – Nymphalidae (58). Забележене су врсте из свих шест европских породица дневних лептира. Значајно је издвојити пет врста које су наведене на Анексима II и/или IV Директиве о стаништима Европске Уније: *Parnassius apollo*, *Parnassius mnemosyne*, *Phengaris arion* (Анекс IV), *Euphydryas aurinia* (Анекс II) и *E. maturna* (Анекс II/IV).

Значајна је и *Carcharodus floccifera*, *Pyrgus sidae*, *Satyrus w-album*, *Pseudophilotes vicrama*, *Coenonympha orientalis*, *Hipparchia volgensis*, *Limenitis populi*, *Nymphalis antiopa*, *Aricia anteros*, *Phengaris alcon*, *Boloria titania* и *Melitaea aurelia*.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 150.000,00 динара.

1.3.5.5. Мониторинг подземне фауне

Мониторинг подземне фауне вршен је са Српско Биоспелеолошким друштвом из Новог Сада. Највреднији резултати досадашњих истраживања су откриће три врсте које су нове за науку. Две врсте су прави троглобионти, тврдоктилац *Chaetoduvalius n.sp.* и паук косац *Cyphophthalmus n. sp.*

Нова врста за науку је и стонога *Lithobius n. sp.*, која вероватно припада категорији троглофила. Поред наведених врста у истраживаним објектима НП Тара констатовано је присуство још осам троглобионтичких врста.

-Тврдокрилци: *Velesaphaenops tarensis*, *Pholeuonopsis tarensis*, *Pholeuonopsis lupi*, *Proleohardella tarensis*, *Neotrechus augustae* и

- Стоноге : *Brachydesmus subterraneus*, *Haasea plasana* и *Brachydesmus femoralis*.

Значајан је налаз врсте попца, *Gryllomorpha dalmatina*. Ова медитеранска врста је шире присутна у Динаридима који су под утицајем топле медитеранске климе. На север, најближе Тари, врста досеже до неких северних делова Црне Горе и Херцеговине. Налаз на Тари је њен први налаз за територију Србије и једини до сада познат који је јако издвојен и изолован на северу од главног ареала врсте.

Наведена активност суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 350.000,00 динара.

1.3.5.6. Праћење фауне водоземаца и гмизаваца

На подручју Националног парка Тара је до сада забележено 23, врсте херпетофауне, односно гмизаваца и водоземаца.

Најзначајнији је налаз источног главатог мрмољка (*Triturus macedonicus*). Врста је од међународног значаја за заштиту и налази се на Светској црвеној листи у статусу VU (рањива врста). Такође је строго заштићена дивља врста у Републици Србији, а налази се и на Додатку II и IV Директиве о стаништима Европске Уније (Анекс II & IV, Habitat Directive). Самим тим, ова врста је једна од приоритетних за успостављање Натура 2000 подручја у Републици Србији. На локалитету Баре у Заовинама је 2020.године потврђена ова врста, у 2022.години на

овом локалитету, региструје се присуство ове врсте у ларвеном стадијуму.

Забележене су и следеће врсте *Bombina variegata*, *Salamandra Salamandra*.. Од гмизаваца су забележени су представници *Natrix natrix*, *Natrix tessellata*, као и *Vipera ammodytes*.

Наведена активност спрвођена је сопственом радном снагом и суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 300.000,00 динара.

1.4.Мониторинг климе

Континуирано су праћени подаци о ваздуху и детаљнији приказ биће приказан у Извештају о стању природних вредности.

Једна метеоролошка станица, типа "Davies Vantage Pro, налази се на Митровцу, на надморској висини од 1065 м, а друга на Предовом Крсту на надморској висини од 1090м. Недалеко од станице на Митровцу, постављена су и четири сензора за мерење температуре и влажности земљишта, на два места са различитом микроклимом, на дубинама од 10 и 20 цм.

Месец са највишом средњом температуром ваздуха био је јул (24.1°C). Највиша температура ваздуха забележена је у јулу (32.4°C), најнижа забележена температура је -15.8 °C у јануару. Месец са највећом количином падавина био је април, са 62.2 мм.

1.5.Мониторинг вода

Праћење квалитета површинских вода, спроводило се у складу са „Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода“.Параметри који су били предмет праћења су биолошки и физичко-хемијски параметри који су од значаја за дефинисање категорије површинске воде, а које је могуће спровести са постојећом лабораторијом.

У сардњи са Заводом за јавно здравље Ужице спроведено је узорковање воде за пиће на 11 локалитета. На основу лабораторијског испитивања вода за пиће је хигијенски исправна на 5 места узорковања - јавна чесма Предов Крст, јавна чесма Кошаре, извор Граовачко врело, јавна чесма на путу за Јелисавчиће и јавна чесма Заовинске косе.

Хигијенски неисправна је вода на 6 места узорковања - извор Лађевачко врело, јавна чесма код расадника, извор Капетанова вода, јавна чесма Митровац, извор Јокића врело и јавна чесма Батура

На основу испитиваних параметара Завод за јавно здравље Ужице предложио је мере системске дезинфекције воде за хигијенски исправну воду за пиће, а санацију водног објекта и системску дезинфекцију воде као и пречишћавање воде за хигијенски неисправну воду за пиће.

2.Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

У току године, кроз организоване посете Националном парку Тара, промовисане су и културно-историјске вредности Националног парка, посебно манастир Рача и некрополе стећака у Перућцу и Растиштима.

3.Управљање посетиоцима

3.1.Изградња „улазних капија“-Калуђерске Баре

У циљу управљања посетиоцима и контроле уласка у заштићено добро, поред изграђене “улазне капије” у Перућцу, којом ће се контролисти улазак моторних возила према Митровцу и Предовом Крсту, била је планирана изградња улазне капије на Калуђерским Барама из правца Ужица, улазна капија “Кремна”.

Међутим, планирана активност није спроведена, у поступку прибављања одобрења за изградњу, наложена је израда урбанистичког пројекта. Након тога од наведене локације се одустало и планирана је друга локација, на катастраској парцели 2028 КО Мала Река, на потезу за Митровац. Кроз обједињени процедуру добијени су сви неопходни услови и локацијски услови за изградњу објекта. Израђен је и пројекат за извођење радова и предат за грађевинску дозволу.

Обзиром да пројекат подлеже контроли ревизионе комисије Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, дозвола још увек није добијена, тако да су средства субвенције анексом уговора, преусмерена на друге активности.

3.2. Опремање видео надзором и алармним обезбеђењем објекта

За улазну капију Перућац и планинарски дом Митровац, урађен је пројекат техничке заштите и обезбеђења. У складу са наведеним пројектом, извршена је набавка и инсталација видео надзора и алармног обезбеђења на улазној капији Перућац и на планинарском дому Митровац.

За наведену активност, за „улазну капију“ Перућац, утрошена су средства суфинансирања Министарства заштите животне средине у износу од 500.000,00 динара.

3.3. Штампање материјала намењеног посетиоцима

За потребе рада центара за посетиоце, а за потребе посетиоца, штампан је промотивни материјал:

- Проспект Националног парка Тара (српски, енглески, немачки, кинески језик),
- Проспект кампа ренцера, туристичке понуде, флајери,
- Планинарска карта,
- Упутство о правилима понашања, стаништима медведа,
- Улазнице у центре за посетиоце и резерват природе,
- Флајери о заштити од пожара и остали промотивни материјал.

3.4. Информативни рад Центара за посетиоце

Центри намењени посетиоцима су Центар за посетиоце на Митровцу и Центар за посетиоце у Бајиној Башти.

У центрима за посетиоце, укупно је остварено 16.472 посетиоца (у односу на 11.000 посетиоца из 2021.године, 13.800 посетилаца из 2020.године и на 26.000 из 2019.године):

Центар за посетиоце Митровац:

- Домаћи: 12.727
- Страни: 2.181
- Укупно: 14.908.

Центар за посетиоце Бајина Башта:

- Домаћи: 1453

- Страни: 111

Укупно: 1564.

Центар за посетиоце у Бајиној Башти неколико дана, у месецу јуну, није радио због отклањања последица поплаве.

4.Управљање природним ресурсима

4.1.Задаци и активности на заштити и управљању шумама

4.1.1. Заштита шума од сушења

Активности на заштити шумских екосистема вршене су кроз праћење стања шума на постављеним огледним површинама. Посеба активност на заштити шума одвијала се кроз мониторинг инсеката односно сипаца поткорњака и њихово сузбијање применом феромонских клопки. За реализацију наведених активности извршена је набавка феромона за поткорњаке, набавка лепка и лепљивих плоча за мониторинг дефолијатора у листопадним шумама, набавка феромонских клопки за губара *Limantria dispar*.

Мониторинг шума од напада поткорњака сипаца, спроводио се на површини од 6229,8 ха, на надморским висинама од 900-1500 м. Третирана површина, односно површина на којима су постављене клопке је 5222 ха. У поступку јавне набавке, набављени су феромони у количини од 2300 комада за државне шуме и 100 комада за заштиту приватних шума. Постављено је укупно 930 клопки за праћење поткорњака у државним шумама и 50 комада клопки за мониторинг приватних шума.

За реализацију активности на заштити шума, добијена су средства из Буџетског фонда шума - Управа за шуме, у износу од 4.857.840,00 динара за државне шуме и приватне шуме, за набавку феромона и додатно ангажоване раднике на заштити шума. онстатовати умерено јак напад на читавој третираној површини. Укупно на подручју парка у државним шумама, ухваћено је 4 545.634 поткорњака, по врстама:

Врста поткорњака	Укупно ухваћених поткорњака
<i>Ips typographus</i>	1 245 575
<i>P. chalcographus</i>	3 224 888
<i>Pityokteines curvidens</i>	71 701
<i>Ips sexdentatus</i>	1 020
<i>T. lineatum</i>	2 450

У приватним шумама, укупно је ухваћено 582.600 сипаца, односно 550.000 јединки *Pityoganes chalcographus* и 32.600 јединки *Ips typographus*

У складу са Законом о шумама, а за потребе укупног праћења стања шума у Србији, вршен је унос података у Базу, у складу са упутствима и препорукама Института за шумарство за праћење појединих штетних организама, болести и шумских пожара. Уношење се вршило континуирано, у складу са циклусима развића штетних организама, као и прикупљању као и за све штетне организме присутне на терену који се јављају у повећаној бројности или на површини и узрокују штете. Укупно је у базу унето 6692 записа.

По конкурс за доделу средстава по Годишњем програму коришћења средстава за одрживи развој и унапређење шумарства у 2022.години („Службени гласник РС”, број 31/22

од 09.03.2022.године), уговорени су радови за доделу средстава у износу од 16.658.421,66 динара :

- Заштита шума (набавка феромона и ангажовани радници) – 4.855.840,00 динара,
- Градња, реконструкција и санација путева – 8.046.163,92 динара,
- Опрема за производњу шумског садног материјала (стакленик) – 3.156.417,74 динара,
- Набавка таблет - гпс уређаја за заштиту шума – 600.000,00 динара.

4.1.2. Нега и обнављање шума

Активности на нези и обнављању шума, подразумевале су неговање засада и пошумљених површина, као и сакупљање семена и производња садног материјала. Вршени су радови на поновном пошумљавању 166а одељењу „ГЈ „Тара“, у одељењима 30а и 32а у ГЈ”Звезда” и 9а у ГЈ “Заовине”.

У расадницима, вршени су радови на нези садног материјала, оживљавање садница, прозводња шумског садног материјала, као и продаја декоративног садног материјала.

На основу стручне процене и уroda семена, вршено је сакупљање репродуктивног материјала, сакупљено је 55кг семена јеле, 4,8 кг семена букве, 2,кг семена смрче и 300г семена оморице. Сакупљено семе се користи за производњу садница у расадницима, посејана је јела, оморица и буква. је 10382 садница у расаднику „ Калуђерске баре“ и 3365 садница у расаднику „Луг“.

У расадницима, вршени су редовни радови на нези садног материјала оживљавање садница, прозводња шумског садног материјала, као и продаја декоративног и шумског садног материјала из расадника „Луг“ у Бајиној Башти. Извршен је здравствени преглед и контрола производње у расадницима од стране Шумарског факултета, као и здравствени преглед семенских састојина од стране Института за шумарство.

Спроведена је набавка и монтажа стакленика у расаднику „Луг“ за потребе контејнерске производње садног материјала, набавка стакленика финансирана је средствима Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

4.1.3. Планирање и уређивање шума

Поред наведених активности, вршено је ажурирање електронске базе јавне својине корисника, ажурирање катастарских података и графичких приказа катастра, геодетско снимање и обележавање граница поседа.

У извештајном периоду, извршене су допуне основе газдовања за газдинску јединицу „Звезда“, по примедбама Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и добијена је сагласност на основу.

У месецу априлу, започети су радови на премеру шума у газдинској јединици „Црни врх“, ангажовани су сопствени радници и услужна радња на таксацији шума. Радови на таксацији су завршени у новембру, потом се приступило изради основе газдовања шума за ГЈ“Црни Врх“ за период 2023-2032.година.

4.1.4. Коришћење шума

По плану сеча, у четири газдинске јединице, на основу дозначене дрвне запремине (до подношења извештаја) остварена је производња дрвних сортимената у количини од 37.386м³. Реализација по редовном плану пребирних сеча износила је 34.301 м³ , по редовном плану

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2022.ГОДИНУ**

сеча обнове остварена је производња од 2.071м³ и по плана проредних сеча остварена је производња од 1014 м³. Кроз случајне приносе (санитарна сеча) произведено је 10.356 м³.

Извршена је дознака за 2023.годину, укупно је дозначено 39.912,00 м³ из пребирних сеча и 2352м³ из сеча обнове.

Коришћење шума у целом периоду реализовало се отежано, због дугог зимског периода и отежаних услова на терену, реализација планова сеча је прва два квартала је каснила, касније динамика извршавања је била спора, извођачи радова су каснили, тек у задњем кварталу ситуација се побољшала и реализација ће бити потпуна.

Вршени су и стручни послови на газдовању приватним шумама у складу са Привременим програмом газдовања шумама сопственика за 2022.годину и планираним активностима за 2022.годину. У извештајном периоду, укупно је дозначено 19,259.76 м³, код 743 сопственика, укупна обрачуната накнада за коришћење шума је 2,748,395.00 динара.

Укупно је жигосано је и отпремњено 10,544.27м³ код 606 шумовласника, када су и издате пропратнице. Укупна уплаћена накнада за коришћење шума је 2,476,246.00 динара.

Вршен је пријем захтева за дознаку стабала за сечу, сви захтеви су евидентирани и унесени у књиге планова и дознаке, вођен је електронски регистар власника шума.

Вршена је стална контрола стања шума у приватном власништву. Констатовано је 33 бесправних радњи, када су написани записници на лицу места. Републички шумарски инспектор је информисан о свим утврђеним незаконитим радњама у шумама у приватном власништву.

4.2.Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном

4.2.1. Управљање ловном фауном

Активности на заштити ловне фауне спроводиле су се на основу Годишњег плана газдовања ловиштем за ловну 2022/2023. годину, усаглашеног са средњорочним планом-Ловном основом (2017-2027. година).

Управљање популацијама ловних врста дивљачи у 2022. години, првенствено се односио на утврђивање бројног стања дивљачи по врстама (дивокоза процена 380 јединки, срна - 560 јединки, дивља свиња - 100 јединки, вук - 16 јединки и лисица - 80 јединки), планирање развоја популације дивљачи у току ловне године, план набавке и утрошка хране и контрола популације кроз планирани одстрел.

Заштита неловних врста дивљачи (дивља мачка, куна белица, јазавац, сиви пух, лисица, веверица, мрки твор, сврака, голуб, јастреб, препелица, сива врана, дивља патка, велики корморан, сива чапља) одвијало се кроз активности у циљу спречавања узнемиравања јединки, уништавања станишта и противзаконитог коришћења.

Посебне мере заштите спровођене су на строго заштићеним врстама: мрки медвед, видра, јаребица камењарка и лештарка. Стање наведених врста је на оптиму, чак и нешто више од оптимума у неким периодима године (мрког медведа) обзиром на радијус кретања.

У календарској 2022 години одстрел по врстама реализован је према доњој табели:

Ред. број	Врста дивљачи	одстрел у ловној 2021-2022 год. - грла	Одстрел у 2022-2023 год. - грла	Одстрел у 2022 год. - грла	По полу	
					М	Ж
1	дивокоза	17	/	17	7	10
2	Дивља свиња	12	/	12	11	1
3	Срна	/	6	6	6	/

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2022.ГОДИНУ**

4	лисица	12	/	12	6	6
---	--------	----	---	----	---	---

Из горње табеле се види да су популације гајених врста дивљачи стабилне што се тиче бројности. Одстрел код дивокозе и дивље свиње креће се до 75 % од планираног док је код сrneће дивљачи далеко мањи због недовољног интересовања ловаца.

У календарској 2022 години, ради прихране дивљачи, првенствено медведа и делимично дивље свиње изнешено је 5630 кг. угинуле домаће стоке и 2225 кг. кукуруза у зрну и клипу. Такође на солишта за све врсте дивљачи изнешено је 398 кг соли за дивљач.

У 2022 години, пријављене су штете на имовини власника у ловишту у 41 случајева и то у 30 случајева од дивљих свиња, у 7 случајева од медведа и у 4 случаја од сrneће дивљачи. Штете од дивљих свиња и сrneће дивљачи у износу од 290496 динара исплаћене су власницима имовине, а ради накнаде штете од медведа власницима је дато упуство и поступак накнаде штете од ресорног Министарства.

4.2.2. Управљање риболовном фауном

Риболовним водама Националног парка Тара, управљало се на основу Годишњег програма унапређења рибарства за 2022 годину, усаглашеног са Програмом управљања рибарским подручјем “Националног парка Тара” за период 2013-2022.година.

Урађен је средњорочни програм управљања рибарским подручјем, Програм управљања рибарским подручјем “Националног парка Тара” за период 2023-2032.година и добијена је сагласност надлежног министарства.

Активности на праћењу стања риболовних вода одвијале су се кроз редовну контролу риболовних вода у Заовинама и Перућцу. Рибарско подручје „Национални парк Тара“ користи се искључиво, за рекреативни риболов, тако да се издају дозволе само за ту врсту риболова.

Цену дозвола за рекреативни риболов одређује корисник у току текуће за наредну годину и она износи 4500 динара за годишњу дозволу за рекреативни риболов, 2000 динара за вишедневну (седмодневну) и 1000 динара за дневну дозволу. У току године издато је укупно 177 комада годишњих дозвола, 22 комада седмодневних и 112 комада дневних дозвола.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Приоритетне задаци научно истраживачког и образовног рада произилазе из стања природних и створених вредности и потребе њихове заштите, очувања и унапређења.

Научно истраживачки радови спровођени у извештајном периоду су:

1. Праћење миграције птица и слепих мишева трајним обележавањем алуминијским прстеновима - пројекат реализује Природњачки музеј Београд. Вишегодишњи пројекат, по дозволи број 353-01-1842/2014-17.
2. Наставља се и пројекат праћења популације медведа помоћу електронских оградница пројекат “Мониторинг популације мрког медведа”-Биолошки факултет.
3. Истраживање Nematoda на свим стаништима у Националном парку Тара-Пољопривредни факултет Београд, пројекат је вишегодишњи и део је докторске дисертације.
4. Генетска истраживања оморике - Биолошки факултет, Биолошки институт и Институт за шумарство,
5. Истраживања генетских својстава букве - део докторске дисертације Шумарски факултет,
6. Праћење стања шума на биоиндикацијским тачкама-Институт за шумарство-Београд,

7. Примена фунгицида у заштити шума - Шумарски факултет,
8. Истраживачки рад „Дијагностика комплекса природних непријатеља најважнијих поткорњака смрче *Ips tyrographus* i *Pityogenes chalcographus* и утврђивање најбољег модела заштите у шумским комплексима Националног парка Тара“-Институт за шумарство - Београд,
9. Праћење стања пребирних шума и оморице – Шумарски факултет,
10. Пројекат технолошког развоја“ Адаптација и одрживо коришћење шума у циљу смањења негативних последица екстремних промена климе“- Институт за низијско управљање шумама и животну средину - Нови Сад.
11. Пројекат „Реакција Панчићеве оморице на климатске промене - дендроклиматолошке анализе као показатељ угрожености ове врсте дрвећа на подручју Националног парка Тара“ – Шумарски факултет Београд.
12. Пројекат истраживање и израда норми у коришћењу шума Националног парка Тара – Шумарски факултет Београд.

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Планирање

1.1. Озакоњење објеката

Настављена је активност на озакоњењу сопствених објеката, изграђених у ранијим периодима. Урађени су извештаји о затеченом стању за све објекте који су предмет озакоњења (пет објеката на Предовом Крсту, два објекта на Омару, један објекат у Шљивовици, један објекат на Калуђерским Барама, један објекат на Митровцу и објекат на Батури). Правознажна решења озакоњења добијена су за два објекта Шљивовица и Калуђерске Баре, остали поступци су у току и даље.

У извештајној години, укупно је обрађено 27 захтева за озакоњење непокретности у Националном парку Тара од стране приватних лица који поседују непокретности у парку, 6 захтева за постављање привремених објеката и 6 захтева за промену намене земљишта.

1.2. Израда Плана генералне регулације обале језера Перућац

У сарадњи са Општинском управом Бајина Башта и ХЕ „Бајина Башта“ завршене су активности на изради Плана генералне регулације обале језера Перућац, на потезу од бране у Перућцу до ушћа Дрвенте у Дрину. Финансијска средства у потпуности је обезбедила ХЕ „Бајина Башта“. План је усвојен од стране Скупштине општине Бајина Башта и предстоји имплементација плана.

1.3. Израда Плана детаљне регулације обале језера у Заовинама

Инвестиција Израда Плана детаљне регулације обале језера Заовине односи се на израду Плана детаљне регулације обале језера Заовине који је неопходан због великом притиска за градњу у Заовинама а доношењем наведеног плана створиће се могућности за планску градњу и коришћење простора. Планом је обухвћена површина од 600ха. Инвестиција је започета у 2021.години, кроз спровођење поступка јавне набавке. У 2022.години, извршено је геодетско снимање терена и израда катастарско - геодетског плана за потребе ПДР Заовине, у 2023.години, планиран је завршетак израде плана, јавни увид и усвајање плана.

1.4.Израда катастра загађивача у Националном парку Тара

Вршена је идентификација загађивача на терену и регистарција „дивљих депонија“ у циљу израде катастра загађивача и бесправно подигнутих објеката. Након инвентаризације даће се предлог мера за сузбијање и санацију извора загађења.

2. Изградња и инвестиције

2.1.Реконструкција планинарског дома Митровац у Едукативни центар Митровац - III и IV фаза реконструкције

Са инвестицијом реконструкције постојећег објекта – планинарског дома Митровац, који је некада био радничка барака, започело се у 2018. години кроз израду пројектне документације за реконструкцију објекта и извођењу I фазе реконструкције. Кроз инвестицију у 2018. години и 2019.годин, извршени су радови на рушењу објекта, поновном зидању објекта у постојећим габаритима, зидању поткровља и подизању новог крова. Извршено је постављање спољне столарије.

Друга фаза реконструкције, која се односила на занатске радове (изградња водовода, канализације и електроинсталације, спољно и унутрашње малтерисање, постављање фасаде, олука, постављање тротора и уређење око објекта) започела је крајем 2019.године, а завршена крајем августа 2020.године. Наведена активност, у 2020.години, суфинансирана је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 4.500.000,00 динара и Министарства трговине, туризма и телекомуникација у износу од 10.000.000,00 динара.

Трећа фаза реконструкције односила се на машинске инсталације и занатске радове (керамичке плочице, керамички радови, набавка и уградња подова, набавка и уградња санитарије и фазадно - молерске радове), урађена је у 2021.години (машинске инсталације) и у 2022.години остали радови. Објекат је завршен у потпуности, финансиран је средствима Министарства заштите животне средине у износу од 3.000.000,00 динара и Министарства трговине, туризма и телекомуникација у износу од 10.000.000,00 динара.

Започето је и опремање објекта кроз израду намештаја, у 2022.години, утрошена су средства субвенција Министарства заштите животне средине, у износу од 5.000.000 динара.

2.2. Инвестиције у Заовинама

У сарадњи са месном заједницом Заовине, вршени су радови на промени намене старе школе у Лукама, у објекат информативног карактера. У 2022.години завршени су занатски радови (плочице, молерски радови) у једној канцеларији и канцеларија је дата на коришћење шумарима са реона Заовине.

2.3.Инвестиција управна зграда

У управној згради, извршена је реконструкцији котларнице и текуће одржавање објекта.

2.4.Пројектовање, изградња и одржавање путева

Пројектовање, изградња и одржавање путева је редовна активност на шумским

путеваима у свим газдинским јединицама, који су у функцији газдовања шума и суфинансирају се из Буџета Републике Србије, преко Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Извршена је изградња шумског пута у ГЈ“Тара“ у дужини 0,412 км:

- пут „Обилазница Митровац“ у дужини од 412м (од раскрснице К.Баре - Митровац-Заовине и Митровац – Танкосин гроб кроз 69 и 77 одељење) из средстава Управе за шуме, Министарства заштите животне средине.

Урађен је пројекат и уговорени су радови са Управом за шуме за изградњу два шумска пут (реализација у 2023.години):

- пут од границе одељења 176 и 182 до границе између 143 и 144 одељења, у дужини од 1050 метара,
- пут „Велика ливада – Паљевина“ у дужини од 1900 м (кроз одељења 41, 44 и 45).

Извршена је санација шумског пута „Батура – Језеро Крушчица“ у дужини од 5,38 км, из средстава Управе за шуме, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Вршена је санација и одржавање постојећих шумских и локалних путева из сопствених средстава.

Започета је инвестиција на асфалтирању постојећег асфалтног пута „Перућац - Предов Крст“ у газдинској јединици „Црни Врх“. Пут има локални карактер и повезује радну јединицу Предов Крст са Перућцем и Бајином Баштом. Пут је асфалтиран почетком деведесетих година и представља основно средство Предузећа. Поједине деонице пута представљају опасност по нормалан саобраћај и транспорт дрвних сортимената са радилишта. У планској 2022.години, урађен је 1км асфалтног пута од Перућца (Дервента) до Седаљке.

2.5. Набавка радних машина, алата и опреме

Набавка радних машина, алата и опреме, односи се на набавку камиона са дизалицом, алата и опреме, моторних тестера за потребе газдовања шумама, тримера, радних алата за стручне службе за потребе газдовања шумама.

3. Уређење простора

3.1.Шетне стазе, одржавање мобилијара на излетиштима и видиковцима

Митровац:

- шетна стаза”Совина учионица” - вршено попуњавање платоа са садницама јеле, смрче и оморице,

Шетна стаза Рача

- Постављене су информативне табле на шетној стази Рачи (Стаза Рачана и стаза „Јаз“),

Омар

- Надстрешница и мобилијар,

Расадник

- Направљена мала надстрешница изнад улазних врата у расаднику Бајина Башта,

Радионица

- Израђена је надстрешнице за објекат хладњаче за обраду ловне дивљачи,

Уређење новог видиковца „Зеленика“ на путу за Митровац

- Извршени радови на уређењу платоа – видиковца „Зеленика“, радови се изводе из

средстава субвенција Министарства заштите животне средине и донације Уникредит банке и сопствених средстава,

Уређење шетне стазе Перућац и Калуђерске Баре

- Кроз донацију банке Еуробанк Директна, урађено је уређење шетне стазе у Перућцу, од локлитета „Мраморје“, поред пећине – окапнице и до реке Дрине. Такође, постављене су и клупе и табла поред реке Врело. Истим пројектом подржано је и израда и постављање 5 клупа и 3 табле на Калуђерским Барама, потез расадник до манастира Сабор српских светитеља.
- Вршено је редовно одношење комуналног отпада са простора Националног парка Тара.

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1.Задаци на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности

1.1.Медијско приказивање

Вршена је континуирана сарадња са локалним, регионалним и републичким штампаним и електронским медијима (текстови, репортаже, снимање и емитовање манифестација поводом обележавања еколошких датума, едукативне емисије и рад са школском децом, спортско-рекреативне активности). Укупне активности на медијском приказивању:

- 10.01. Снимање прилога за емисију „Добра земља“ ТВ Б92,
- 12.01. Снимање прилога за емисију „150 минута“ ТВ „Прва“,
- 09.02. Послат текст о НП Тара и посматрању медведа Туристичкој организацији Србије за потребе публиковања у ЕУ Травел магазину,
- 12.02. Медијима прослеђено обавештење о дивљој градњи у НП Тара,
- 12.02. Снимање прилога за емисију „150 минута“
- 12.02. Снимање прилога о дивљој градњи за вести ТВ Б92 и ТВ Прва
- 17.02. Послати одговори Телеграфу на питања у вези са дивљом градњом у НП Тара,
- 23.02. Снимање прилога о дивљој градњи за вести К1 и Нова С,
- 27-28.02. Снимање емисије „Идеалан викенд“ за телекомове канале,
- 04.03. Додатак у дневном листу Данас о националним парковима у Србији (пренето и на интернет порталима),
- 28.03. укључење у Радио Београд један емисија „Поштована децо“,
- 08.04. Изјава за радио Слободна Европа у вези са почетком пројекта „МОСТ“,
- 15.04. Посета блогера из Енглеске „Dabble and Travel“,
- 20.04. Изјава за ТВ Лав+ о почетку реализације пројекта „МОСТ“,
- 20.04. Изјава за ТВ Лав+ о почетку реализације пројекта „Побољшање система управљања заштитом од пожара у прекограничном подручју БИХ и Србије“,
- 20.04. Изјава за ТВ Лав+ о улазним капијама,
- 21.04. Изјава за ТВ Б92 у вези са водостајем језера Заовине.
- 22.04. Изјава за ТВ Прва о водостају језера Заовине
- 22.04. Изјава за РИНУ о првомајским празницима у НП Тара,
- 22.04. Изјава за РИНУ дивљој градњи,

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2022.ГОДИНУ**

- 27.04. Изјава за Блиц о првомајским празницима у НП Тара,
- 29.04. Изјава за јутарњи програм ТВ Прва о првомајским празницима у НП Тара,
- 15.05. Изјава за радио Београд - најава туристичке сезоне,
- 15.05. Изјава за “Илустровану политику” - најава туристичке сезоне,
- 16.05. Укључење уживо у емисију “Прело у нашем сокаку” ТВ Хепи,
- 21.05. Изјава за ТВ Прва - Река Врело и стећци, некропола Мраморје,
- 24.05. Изјава за ТВ “Курир” поводом награде за очување ћирилице,
- 31.05. Саопштење за медије о ситуацији са дивљом градњом на простору НП Тара,
- 02-03.06. Снимање емисије “Од злата јабука” РТС поводом јубилеја НП Тара,
- 07-08.06. Студијска посета туристичких новинара у организацији Туристичке организације Србије,
- 10.06. Изјава за ТВ Нова С на тему дивље градње,
- 10.06. Изјава за ТВ К1 С на тему дивље градње,
- 14.06. Емитована емисија “Од злата јабука”,
- 17.06. Изјава за Дневник 1 РТС на тему дивље градње,
- 21.06. Послат текст поводом јубилеја НП Тара за Националну ревију Србија,
- 28.06. Послати текстови и фото материјал за чланак у Политици поводом јубилеја НП,
- 04.07. Укључење у јутарњи програм РТС-а,
- 07-10.07. Снимање промо спота поводом јубилеја 40 година НП Тара,
- 09.07. Снимање документарног филма поводом 40 година НП Тара,
- 16.07. Изјава за емисију “150 минута” ТВ Прва,
- 30.07. Изјава за електронске медије поводом пожара на Великом стоцу,
- 05.08. Прилог о медведима “150 минута” ТВ Прва,
- 06.08. Укључење у емисију “150 минута” ТВ Прва - пожари на Тари,
- 06.08. Укључење у емисију “Под стакленим звоном” Радио Нови Сад - туристичка сезона на Тари,
- 08.08. Укључење у емисију “Под стакленим звоном” Радио Нови Сад - пожари на Тари,
- 09.08. Чланак “Нови визуелни идентитет Таре” у дневном листу “Политика”,
- 11.08. Писана изјава за “Телеграф” у вези пожара на Великом стоцу,
- 11.08. Изјава за Радио српске дијаспоре - пожари на Тари,
- 16.08. Укључење у емисију “150 минута” ТВ Прва - пожари на Тари,
- 17.08. Прилог у “Дневнику 2” РТС-а - Опасности и понашање на планини,
- 18.08. Изјава за Центар за истраживачко новинарство - вожња квадова,
- 21-22.08. Снимање емисије “Авантуре Србија” РТС,
- 31.08. Изјава за ТВ Нова С апи туризам у НП Тара,
- 18.09. Обилазак парка са новинаром из Француске Cristophe Migeon - гост Туристичке организације Србије,
- 18-21.09. Снимање емисије “Тијагов Балкан” (4 епизоде) за ТВ “Балкан трип”,
- 20.09. Објављен чланак ЦИНС-а “Квадови у заштићеним подручјима: Фрушка гора полигон, али и колатерална штета”,
- 24.09. Укључење у јутарњи програм РТС 1 - сарадња са НП Дрина,
- 24.09. Прилог у емисији “Ово је Србија” РТС 1 - сарадња са НП Дрина,

- 24.09. Изјава за ТВ К1 и ТАНЈУГ у вези са сарадњом са НП Дрина,
- 05-22.10. Снимање домаћег играног филма “Изолација” продукција “Викторија филм”,
- 18.10. Тура посматрања медведа за новинаре МОНДО ТВ,
- 21.10. Снимање РТС, прилози за ово је Србија и Дневник,
- 27-28.10. Снимање документарног филма “Вакцинација у Грузији и свету”,
- 29.10. Прилог у Дневнику РТС о шумама и њиховом значају,
- 01.11.Прилог „Нова С“- стакленик,
- 10.11.Прилог ТВ „Лав“,
- 13.11.РТС „Кухиња мога краја“
- 13.11.Радио Београд – „Тајни живот медведа“
- 15.12.РТВ „Прима“-стакленик,
- 17.12.РТС – стакленик,
- 23.12.РТВ „Прима“- јелке за новогодишње празнике.
- Промоција филма о 40 година Националног парка Тара,
- Прилози у локалним медијима,
- Ажурирање интернет презентације НП Тара,
- Одржавање налога на друштвеним мрежама – facebook, twiter, instagram и youtube.

За информативно – пропагандне активности, односно снимање свих догађаја по захтеву управљача и емитовање на локалној телевизији и радију, као и приказивање у локалним новинама, коришћења су средстава суфинансирања Министарства заштите животне средине, у износу од 300.000,00 динара.

1.2.Штампање промотивног материјала

Штампана је Монографије орхидеја Националног парка Тара, припрема и штампа публикације у сарадњи са др Владаном Ђорђевићем, Биолошки факултет Универзитета у Београду, средства суфинансирања Министарства заштите животне средине, у износу од 200.000,00 динара.

Штампање Монографије о Националном парку Тара - енглеске верзије монографије, у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије, средства суфинансирања Министарства заштите животне средине, у износу од 200.000,00 динара.

Штампан је и приручник о стаништима Националног парка Тара, средства суфинансирања Министарства заштите животне средине, у износу од 100.000,00 динара.

Учешће у штампи фотомонографије „Тара - планина богова,, публикације аутора Биљане Михајловић, у

Штампан је промотивни материјал: кесе, фасцикле, блокови, календари, постери, разгледнице, сувенири.

1.3. Пропагандне активности и презентација

1.3.1. Презентациј, промоције и манифестације:

- 27-29.01. Посета и обилазак парка - директор НП Уна,
- 02-03.01. Обилазак терена са фотографима,
- 31.01. Дата сагласност за снимање рекламног спота за рекламну кампању „T01.02. Репортажа „Спектакуларна лепота српске Таре“ у магазину „Elevate“ – „Air Serbia“

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2022.ГОДИНУ**

- 03.03. Презентација система заштите природе, НП Тара и обилазак Центра за посетиоце у оквиру пројекта „Улога ученика у заштити животне средине“ – 60 ученика 4 разреда ОШ Свети Сава Бајина Башта,
- Наступ на међународном сајму туризма у Београду 24-27.март,
- 31.03. Посета предшколаца из Бачеваца – 15 деце,
- 11.04. Екскурзија СТУП Вршац – 35 ученика (Митровац, Врело Центар за посетиоце ББ, манастир Рача)
- 11.04. Посета деце из ПУ „Невен“ и промоција Центра за посетиоце поводом Дана заштите природе – 50 деце,
- 12.04. Акција чишћења језера Перућац – ТО „Тара-Дрина“, ТА „Таратурс“, ЈКП „12. септембар“, Јован Мемедовић, локалци.,
- 15.04. Посета тур оператора из Бугарске – 15 особа у организација ТА „Таратурс“
- 15-17.04. Акција чишћења у сарадњи са студентима Шумарског факултета у Београду (Растиште и Митровац),
- 17.04. Екскурзија 80 деце из Бања Луке (Митровац, Шумски биоскоп, Црвени поток),
- 26.04. Сагласност за компанију Фереро за коришћење фотографије Бањске стене на теглама за Нутела крем,
- 07.05. Туристичка група СТУП Вршац – 25 особа (Митровац, Бањска стена, Врело, манастир Рача),
- 08.05. Презентација НП Тара у планинарском дому у Растишту у оквиру WWF пројекта “Природа значи једнакост” - ПК Тара, КЗМ “Бајина Башта” - 25 средњошколаца из Бајине Баште,
- 09.05. Отварање изложбе фотографија животиња “Реке живота” аутора Предрага Костина у галерији Установе “Култура”,
- 13-15.05. Акција чишћења у сарадњи са Башта фест-ом и НВО „Еко Централа“ на подручју Калуђерских Бара и Солотуше,
- 21.05. Презентација за учеснике међународног пројекта “She leads” - ПК Тара,
- 21.05. Образовне активности у планинарском дому у Растишту у оквиру WWF пројекта “Природа значи једнакост” - деца са посебним потребама дневни боравак “Ја имам сан”,
- 21.05. Тура посматрања медведа - 1 особа из Енглеске,
- 22.05. Туристичка група ТА “Таратурс” посета Центру за посетиоце у Б. Башти - 30 особа,
- 23.05. Излет за 15 ученика гимназије “Јосиф Панчић” - WWF академија за природу (Предов крст, Сјенич, Биљешке стене),
- 24.05. Посматрање медведа 2 особе из Енглеске,
- 26.05. Екскурзија СТП Вршац - Митровац, Црвени поток, Врело, Манастир Рача, 75 ученика,
- 29.05. Екскурзија ТА “Таратурс”, посета Центру за посетиоце у Б. Башти - 40 ученика,
- 03.06. Презентација за студенте Биолошког факултета из Београда,
- 05.06. Обележен Дан заштите животне средине кроз едукативне активности : презентација за студенте биологије ПМФ Нови Сад у Центру за посетиоце Митровац и презентација за ученике основних школа из Бајине Баште у Центру за посетиоце Бајина Башта,
- 12.06. Промоција књиге „Уписани у векове“ аутора Луке Николића у школи у Вежањи, Заовине,
- 15.06. Посета амбасадора Туниса – обилазак манастира Рача и кућице на Дрини. Тема је била братимљење општине Бајине Баште са Мезел Бургибом,
- 23.06. Тура посматрања медведа - 2 особе из Немачке,

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2022.ГОДИНУ**

- 24.06. Презентација на тему сарадње са локалном заједницом и Саветом корисника на конференцији „Паркови то смо ми“ у Пироту,
- 24.06. Презентација за студенте биологије ПМФ Ниш,
- 28.06. Састанак Савета корисника Калуђерске Баре,
- 02.07. Одржан 3. Тара Ултра Трејл, Калуђерске баре - 400 такмичара,
- 04.07. Тура посматрања медведа 1 особа из Србије,
- 06.07. Изложба и промоција фото-монографије “Тара планина богова”, аутора Биљане Михајловић у Галерији “Пароброд”, Установа културе “Стари град” - Београд,
- 08.07. Тура посматрања медведа 1 особа из Србије,
- 10.07. Тура посматрања медведа 2 особе из Енглеске,
- 12.07. Презентација НП Тара за учеснике семинара о спровођењу општег мониторинга у заштићеним подручјима,
- 15-22.07. Одржана 6. Летња школа дизајна у сарадњи са Факултетом примењених уметности - осликавање мурала на паркингу у Перућцу,
- 22-24.07. Посета делегације Туниса на челу са амбасадором Сејф Ала Режебом и градоначелником Мезел Бургибом са председником општине Бајина Башта - посета и презентација у центру за посетиоце у Б. Башти, обилазак парка - Митровац, Бањска стена, Седаљка, језеро Перућац,
- 27.07. Презентација за учеснике кампа “Младих планинара” у организацији Планинарског Савеза Србије и ПК Тара,
- 03.08. Тура посматрања медведа 2 особе из Енглеске,
- 05.08. Тура посматрања медведа 2 особе из Србије,
- 07-14.08. одржан Камп младих чувара природе – учесници кампа била су деца пливачког клуба „11. април“ Београд - укупно 22 деце, група смештена у хотелу Бели Бор,
- 24.08. Састанак са директором Парка природе „Апусени“ (Румунија),
- 24.08. Тура посматрања медведа 2 особе из Холандије,
- 31.08. Састанак Савета корисника НП Тара у Перућцу,
- 06.09. Презентација НП Тара приликом посете Пољске, НП Горче,
- 14.09. Тура посматрања медведа 2 особе из Италије,
- 13.09. Презентација и обилазак парка за колеге из Парка природе „Палић-Лудаш“,
- 21.09. Презентација за ученике Интернационалне школе из Београда,
- 25.09. одржана прва „Ћирилична бициклијада“ од Бајине Баште до манастира Рача. Манифестацију је организовала Туристичка организација „Тара-Дрина“, уз подршку Агенције за саобраћај, манастира Рача и ЈП „Национални парк Тара“,
- Поводом Дана чистих планина и Светског дана туризма, 27. септембра, ЈП „Национални парк Тара“ је 28. септембра, званично отворило још један туристички садржај намењен посетиоцима – видиковац Зеленику, присутни су били донатори-Уникредит банка, туристичка организација, медији.
- 05.10. Посета Центру за посетиоце у Бајиној Башти – 100 ученика ТА Мивекс,
- 06.10. Посета Центру за посетиоце у Бајиној Башти – 70 ученика ОШ „Рајак Павићевић“ из Б. Баште,
- 07.10. Посета Центру за посетиоце у Бајиној Башти – 30 ученика из основних школа у Пилици и Црвици,
- 07.10. Посета Центру за посетиоце у Бајиној Башти – 70 ученика ОШ „Рајак Павићевић“ из Б. Баште,
- 08.10. Посета Центру за посетиоце на Митровцу – 50 предшколаца из Чачка,

- 10.10. Интерактивна образовна радионица на броду „Гризли“ – 78 деце предшколаца из Чачка – ТА „Таратурс“,
- 11.10. Интерактивна образовна радионица на броду „Гризли“ – 69 деце предшколаца из Чачка – ТА „Таратурс“,
- 20.10. Посета Центру за посетиоце у Бајиној Башти – 90 ученика,
- Презентација и обилазак парка (Митровац, Бањска стена, видиковац Зеленика, Врело, манастир Рача, Бајина Башта) са гостима из Словеније (општина Солчава) и колегама из ТО Ужице, Шарганске осмице и Међавника.

VII САРАДЊА

1. Сарадња и партнерство са локалним становништвом и осталим корисницима у заштићеном подручју

Сарадња са локалном заједницом одвијала се кроз редовну активност са месним заједницама и локалном самоуправом по разним питањима, посебно у питањима решавање заједничких проблема, комуналних питања и инфраструктурних пројеката. У извештајном периоду одржане су четири седнице Савета корисника:

- 18.03. – Центар за посетиоце Бајина Башта, текуће активности, предлози, проширен савет за два члана,
- 28.06. – терен Калуђерске Баре, текуће активности и предлози за уређење простора,
- 30.09. терен, школа у Перућцу – текуће активности и план за 2023.годину,
- 18.11.- Центар за посетиоце Бајина Башта, текућа питања.

У раду је учествовала као консултанска организација и Светска организацију за заштиту природе –WWF.

Активна сарадња била је и са локалним институцијама и локалном самоуправом, на пројектима уређења простора, стручним услугама и донацији грађе и садница за озелењавање простора, донацијама огревног дрвета за социјално угрожене.

2.Међународна сарадња и сарадња са другим заштићеним подручја Србије

1.Пројекат „ Унапређење система управљања ванредним ситуацијама у прекограничном подручју БиХ и Србије“:

- Спровођење поступка јавне набавке и активности око набавка противпожарне опреме и специјализованих возила, радионице. У четвртак, 1. септембра 2022. године, у Бајиној Башти одржана је завршна конференција у оквиру пројекта „Унапређење управљања заштитом од пожара у прекограничном подручју БиХ и Србије“. Добијена два специјализована возила за гашење пожара.

2.Пројекат„МОСТ – Мониторинг - Одрживост – Сарадња -Тара”, средства по грантовима од Паркова Динарида, уговорена средства у износу од 6.930 Е.Реализација активности по пројекту:

- Припрема табли о геонаслеђу
- 08.04. маркирање планинарских стаза на Калуђерским барама – 17км,
- 15.04. маркирање планинарских стаза на Калуђерским барама – 22км,
- 29.04. маркирање планинарских стаза на Калуђерским барама – 18км,

- Послат финални наративни извештај о пројекту.

3.Пројекат „Заштићена подручја за природу и људе II циклус“:

- 01.03. Презентација пројекта Планинарског клуба „Тара“ који се реализује кроз грант WWF-a,
- 28.03. Састанак са представницима НВО Биос у вези са реализацијом грантова WWF,
- 15.03. Онлајн- тренинг „Monitoring system for the grant beneficiaries CBCP SRB-BIH“,
- Састанци са корисницима грантова
 - o 15.08. Удружење грађана „Биос“
 - o 16.08. Удружење грађана „Извор“.

4.Пројекат ИПА СРБ-БиХ

- 14.04. Онлајн састанак са представницима Јавне кантоналне установе за заштићена подручја Сарајева и НВО Ценер 21 у вези са писањем пројектне апликације,
- 15.04. Достављен опис пројектне идеје партнерим,
- 29.04. Достављена прва верзија Матрице логичког оквира,
- 13.05. Онлајн састанак са представницима Јавне кантоналне установе за заштићена подручја кантона Сарајева и НВО Ценер 21 у вези са писањем пројектне апликације,
- 25.05. Онлајн састанак са представницима Јавне кантоналне установе за заштићена подручја кантона Сарајева и НВО Ценер 21 у вези са писањем пројектне апликације,
- 31.05. буџет НП Тара послат водећем партнеру Ценер 21- Сарајево,
- Пројекат прошао у првог кругу оцењивања, вреднован за други круг.

5.Пројекат „Подршка рестаурацији и конзервацији најстарије европске врсте дрвећа Панчићева оморика – (*Picea omorika* (Panč.) Purkinje)

Пројекат се реализује са обе стране долине реке Дрине, у Босни и Херцеговини и Србији. са партнерима Републичким заводом за заштиту културно-историјског и природног наслеђа (БиХ) као водећим партнером, ЈП "Шуме Републике Српске" и НП "Дрина". Пројекат траје три године и финансира се из Глобалног фонда за заштиту дрвећа "Franklinia".

- Прикупљање података на терену (Тренице, Студенац).

6.Пројекат „Pick one leave no one“

Пројекат у оквиру Ерасмус+ позива, бави се третирањем отпада на планинарским стазама. Пројекат формално почео 1. маја 2022. Носилац: Планинарски клуб „Тара“; партнери: НП Тара, РРА Златибор, Хрватско планинарско друштво Горшица Загреб, Планинарско друштво Мајевица Сребреник, Планинарско друштво Азот (Македонија). Део гранта за НП Тара износи 10.000 евра.

- 06-07. јуна одржан је састанак у Центру за посетиоце у Бајиној Башти са пројектним партнерима: ПК „Тара“, РРА Златибор, ПД „Горшица“ (Хрватска), ПД „Мајевица“ (БиХ), ПД „Азот“ (С. Македонија). Обилазак терена.

Теренске активности бројања отпада на огледним полигонима на стазама:

- Митровац – Бањска стена
- Седаљка – Орлов вис.

7.Сарадња са Удружењем приватних шумовласника “Бор”, по WWF гранта “Израда приручника за локалне водиче”.

Одржана радионица у Мокрој Гори, присутни запослени у служби за газдовање приватним шумама.

8.Асоцијација заштићених добара „Динариди“

У периоду од 30.05-02.06. одржана је 6. конференцији паркова Динарида “Регионалном сарадњом до одрживих заштићених подручја” у Сарајеву. Учешће запослених.

9. Сусрети националних паркова

У периоду од 16 - 19.06. Одржана XXII Парковијада у Националном парку Тара, на Калуђерским Барама. Поред спорстких активности, организован је и округли сто између управљача националних паркова (Копаоник,Ђердап, Фрушка Гора и Тара), Министарства заштите животне средине и Завода за заштиту природе. Представници надлежног министарства, изнели су новине у вези закона о заштити природе, појаснили су процедуре око подношења захтева за услове заштите природе. Разматран је и рад Савета корисника, потреба за оснивањем Стручног савета, тренутни проблеми свих управљача, посебан осврт на градњу објеката. На округлом столу био је присутан и председник Асоцијације националних паркова и заштићених добара Србије и представници националних паркова Републике Српске (Козара, Сутјеска и Дрина).

10. Одржана радионица о општем мониторингу у Растишту

У организацији Асоцијације националних паркова и заштићених подручја Србије и ЈП „Национални парк Тара“, на простору Националног парка Тара, у Растишту, у периоду од 11. до 16. јула 2022. године одржан је Семинар о спровођењу општег мониторинга у заштићеним подручјима.

На семинару су учествовали представници седам заштићених добара:

- Националног парка Фрушка гора,
- Националног парка Ђердап,
- ЈП „Војводинашуме“
- ШУ „Нови Сад“
- ШУ „Апатин“
- Специјални резерват „Засавица“,
- ЈП „Национални парк Тара“.

11. Семинар Аспект планирања газдовања шумама – конкретно реализација планова коришћења у специфичним условима заштићеног природног подручја и тренутног стања шума

У периоду од 22.-23.09.2022.године, на Митровцу на Тари, одржан се семинар из Планирања газдовања шумама, мотив је везан за шири Аспект планирања газдовања шумама – конкретно реализација планова коришћења у специфичним условима заштићеног природног подручја и тренутног стања шума. Семинар је био намењен запосленима у ЈП „Национални парк Тара“, предавачи су били професори са Шумарског факултета из Београда и Бања Луке.

**ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРИВАЊУ
ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2022.ГОДИНУ**

Процена остварења активности по Програму управљања :

1. Чување, заштита и одржавање подручја - 89%,
2. Заштита природних и културно - историјским вредностима - 100%,
3. Управљање посетиоцима - 80%,
4. Управљање природним ресурсима - 94%,
5. Истраживачки пројекти - 100%,
6. Планирање - 3%,
7. Изградња и инвестиције - 91%,
8. Уређење простора - 99%
9. Промоција и презентација подручја -100 %,
10. Сарадња - 100%,
11. Оставрени приход - 92%.

Остварење програма: 86,1 %.

VIII ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Извори оствареног прихода и расхода(процена) :

динара

1. Прихода које оставује Предузеће од обављања делатности-----343.459.503,00
2. Приход од накнада за коришћење вредности парка -----37.240.000,00
3. Наменска средства из Буџета Републике Србије-----54.215.257,00

3.1.Стручни послови у шумама сопственика-----4.400.000,00

3.2.Суфинансирање из Буџетског фонда за шуме-----18.238.257,00

- санација шумских путева-----9.624.000,00
- заштита шума (набавка феромона и мониторинг) ----- 4.857.840,00
- биолошки радови (стакленик)----- 3.156.417,00
- набавка таблета за заштиту шума-----600.000,00

3.3. Суфинансирање Буџетског фонда ловства-----327.000,00

3.4.Суфинансирање Програма управљања ----- 21.250.000,00

3.5.Наменска средства Министарства трговине, туризма
и телекомуникација – пренета средства-----10.000.000,00

4. Донације (по пројектима)----- 15.728.000,00

Укупни приход (процена)-----413.440.000,00 динара

Укупан расход (расход)-----397.760.000,00 динара.

ЈП"Национални парк Тара"

директор

Драгић Караклић -дипл.инг.шум

САДРЖАЈ

I УВОД-----	1
II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА-----	1
III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ-----	2
1.Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима-----	2
1.1. Чување подручја-----	2
1.2.Одржавање простора -----	4
1.3. Праћење стања природних вредности -----	4
1.4 .Мониторинг климе-----	14
1.5.Мониторинг вода-----	14
2.Приоритетне активности на управљању културно-историјским вредностима-----	14
3.Управљање посетиоцима-----	15
3.1.Изградња „улазних капија“ Калуђерске Баре-----	15
3.2. Опремање видео надзором и алармним обезбеђењем објеката-----	15
3.3.Штампани материјал -----	15
3.4.Информативни рад центара за посетиоце-----	15
4.Управљање природним ресурсима-----	16
4.1.Задаци и активности на заштити и управљању шумама-----	16
4.2.Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном-----	18
IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА-----	19
V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА-----	20
1.Планирање-----	20
1.1. Озакоњење објеката-----	20
1.2. Израда Плана генералне регулације обале језера Перућац-----	20
1.3. Израда Плана детаљне регулације обале језера Заовине-----	20
1.4. Израда катастра загађивача-----	20
2.Изградња и инвестиције-----	21
2.1.Реконструкција планинарског дома Митровац у Едукативни центар Митровац-----	21
2.2. Инвестиција у Заовинама-----	21
2.3.Инвестиција управн азграда-----	21
2.4. Пројектовање, изградња и одржавање путева -----	21
2.5. Набавка радних машина, теренских возила, алата и опреме-----	22
3.Уређење простора-----	22
3.1. Уређење шетних стаза, одржавање мобилијара на излетиштима и видиковцима -----	23
VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА-----	23
1.Задаци на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности-----	23
1.1.Медијско приказивање-----	23
1.2.Штампање промотивног материјала-----	25
1.3. Промотивне активности и презентација-----	25
VII САРАДЊА -----	28
VIII ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА-----	31

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ АКТИВНОСТИ -2022.година

1. Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја

1.1. НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Чување подручја					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	9.180.000,00	9.180.000,00	9.180.000,00		
Управљач:	2.380.000,00		2.380.000,00		
Укупно	11.560.000,00		11.560.000,00	100	
1.2. НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Противпожарна заштита					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	220.000,00	220.000,00	220.000,00		
Управљач:	3.500.000,00		5.800.000,00		
Донација	17.718.710,00	17.718.710,00	15.028.000,00		
Укупно	18.433.710,00		20.828.000,00	112	
1.3. НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Одржавање подручја – Обнављање граница					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:					
Управљач:	3.000.000		2.700.000		
Укупно	3.000.000		2.700.000	100	

1.4.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Откуп шумских парцела и у првом степену заштите					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	5.000.000,00	0	0		
Управљач:	200.000,00		0		
Укупно	5.200.000,00		0	0	
1.5.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање отпадом и чишћење простора					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:					
Управљач:	1.700.000		1.700.000		
	1.700.000		1.700.000	100	
1.6.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Остале управљачке активности (израда програма и планова, извештавање, економско-финансијска оператива, општи и правни послови, материјални трошкови упарве)					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:					
Управљач:	118.038.000,00		118.038.000,00		
Укупно	118.038.000,00		118.038.000	100	

1.6.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Презентација заштићеног подручја (медијско приказивање, снимање филма, штампање промотивног материјала,едукативно-промотивне активности)					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС: (информисање, снимање филма, штампа монографије)	1.200.000	1.200.000	1.200.000		
Управљач:	1.600.000		1.600.000		
Укупно	2.800.000		2.800.000	100	
1.7.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Културно-историјских вредности					Извршилац посла
	ЈП“Националн и парк Тара“-Б.Башта	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:		-			
Управљач:	150.000		150.000		
Укупно	150.000		150.000	100	

2.Управљање посетиоцима

2.1.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Пројектовање и опремање улазне капије“-Перућац видео надзором					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	500.000	500.000	500.000		
Управљач:	100.000		100.000		
Укупно	600.000		600.000	100	

2.2.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Рад у центрима за посетиоце					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:		-			
Управљач:	6.000.000		6.000.000		
Укупно	6.000.000		6.000.000	100	
2.3.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Штампање материјала намењеног посетиоцима					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:					
Управљач:	800.000		800.000		
Укупно	800.000		800.000	100	
2.4.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Изградња улазне капије К.Баре					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:					
Управљач:	3.500.000		0		
Укупно	3.500.000		0	0	

2.5.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Материјала намењеног посетиоцима – мобилна туристичка апликација					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	500.000	500.000	500.000		
Управљач:	400.000		400.000		
Укупно	900.000		900.000	100	

3.Праћење стања природних вредности

3.1.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг станишта оморице					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта Институт за шумарство Београд
МЗЖС:	200.000	200.000	200.000		
Управљач:	200.000		200.000		
Укупно	400.000		400.000	100	
3.2.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг станишта					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта Биолошки факултет
МЗЖС:	100.000	100.000	100.000		
Управљач:	200.000		100.000		
Укупно	300.000		300.000	100	
3.3.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг флоре - орхидеје					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта Биолошки факултет
МЗЖС:	200.000	200.000	200.000		

Управљач:	200.000		200.000		
Укупно	400.000		400.000	100	
3.4.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Ревитализација режухе					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства		ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта, Биолошки факултет
МЗЖС:	350.000	350.000	350.000		
Управљач:	200.000		200.000		
Укупно	550.000		550.000	100	
3.5.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг маховина тресетница					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта Биолошки факултет
МЗЖС:	400.000	400.000,00	400.000		
Управљач:	200.000		200.000		
Укупно	600.000		600.000	100	
3.6.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг гљива					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта Природно – математички факултет Нови Сад
МЗЖС:	250.000	250.000	250.000		
Управљач:	200.000		200.000		
Укупно	450.000		450.000	100	
3.7.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг фауне сисара					Извршилац посла
	планирана	уговорена са	реализована	%	ЈП“Национални

	средства	Мин.заштите	средства		парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	200.000	200.000	200.000		Биолошки факултет
Управљач:	200.000		200.000		
Укупно	400.000		400.000	100	
3.8.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг фауне птица					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	200.000	200.000	200.000	100	Природњачки мизеј Београд
Управљач:	200.000		200.000		
	400.000,00		400.000		
3.9.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Праћење Панчићевог скакавца					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	150.000	150.000	150.000		Природно математички факултет - Нови Сад
Управљач:	200.000		200.000		
Укупно	350.000		350.000	100	
3.10.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг дневних лептира					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	150.000	150.000	150.000		Удружење Хабипрот Нови Сад
Управљач:	200.000		200.000		
Укупно	350.000		350.000	100	

3.11.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг гљива					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта Природно – математички факултет Нови Сад
МЗЖС:	250.000	250.000	250.000		
Управљач:	200.000		200.000		
Укупно	450.000		450.000	100	
3.12.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг климе					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:					
Управљач:	100.000,00		100.000,00		
Укупно	100.000,00		100.000,00	100	
3.9.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг вода					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:					
Управљач:	100.000,00		100.000,00		
Укупно	100.000,00		100.000,00	100	
3.9.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Мониторинг спелеолошких објеката и геонаслеђа					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:					
Управљач:	100.000		100.000		
Укупно	100.000		100.000	100	

4. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса

4.1.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Планирање-легализација објеката и израда планова					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:					
Управљач:	4.500.000		100.000		
Укупно	4.500.000		100.000	3	
4.2.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Реконструкција Планинарског дома Митровац у Едукативни центар -III и IVфаза реконструкције					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	5.000.000	5.000.000	5.000.000		
Управљач:	10.000.000		9.500.000		
Мин.туризма	10.000.000		10.000.000		
Укупно	25.000.000,00		24.500.000	98	
4.3.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Инвестиција у Заовинама					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:			-		
Управљач:	500.000		500.000		
Укупно	500.000		500.000	100	

4.4.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Инвестиција управна зграда					Извршилац посла
	ЈП“Националн и парк Тара“- Б.Башта	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:					
Управљач:	1.000.000		1.000.000		
Укупно	1.000.000		1.000.000	100	
4.5.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Пројектовање, изградња и санација шумских путева					Извршилац посла
	планирана средства	Уговорено Управа за шуме	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
Управа за шуме	20.350.000	19.875.910	15.297.160		
Управљач:	12.500.000		11.000.000		
	32.850.000		26.297.160	80	
4.6.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Изградња асфалтног пута					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:					
Управљач:	10.000.000		9.000.000		
Укупно	10.000.000		9.000.000	90	
4.7.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Набавка радних машина и опреме					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	

Управљач:	28.500.000		28.000.000		
Укупно	28.500.000		28.000.000	98	
4.8.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Уређење (шетне стазе, видиковци, излетишта)					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
МЗЖС:	4.100.000	1.800.000	1.800.000		
Управљач:	4.200.000		6.500.000		
Укупно	8.400.000		8.300.000	99	
4.9.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање ресурсима - заштита шума					Извршилац посла
	планирана средства	Уговорено Управа за шума	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
Управа за шума	4.750.000	4.850.000	4.850.000		
Управљач:	4.000.000		4.000.000		
	8.750.000		8.850.000	98	
4.10.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање ресурсима-Нега и обнова шума					Извршилац посла
	планирана средства	Уговорено Управа за шума	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
Управа за шума	3.000.000	3.150.000	3.150.000		
Управљач:	7.000.000		7.800.000		
Укупно	10.000.000		10.950.000	109	

4.11.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање ресурсима-Уређивање шума					Извршилац посла
	планирана средства	Уговорено Управа за шума	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
Управа за шума	500.000	600.000	600.000		
Управљач:	15.000.000		14.900.000		
Укупно	15.500.000		15.500.000	100	
4.12.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање ресурсима-Коришћење шума					Извршилац посла
	планирана средства	Уговорено Управа за шума	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
Управа за шума	4.500.000	4.400.000	4.400.000		
Управљач:	83.293.600		66.678.583		
Укупно			71.078.583	85	
4.13.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање ресурсима-управљање ловном фауном					Извршилац посла
	планирана средства	Уговорено Управа за шума	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта
Управа за шума	3.500.000	800.000	327.000		
Управљач:	8.000.000		10.000.000		
Укупно	11.500.000		10.327.000	90	
4.14.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Управљање ресурсима-управљање риболовном фауном					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта

МЗЖС:					
Управљач:	4.000.000		4.000.000		
Укупно	4.000.000		4.000.000	100	

5.Сарадња и партнерство са локалним становништвом

5.1.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Сарадња са удружењима, нво организацијама и локалном заједницом					Извршилац посла
	планирана средства	уговорена са Мин.заштите	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“- Б.Башта, Општина Бајина Башта, Корисници парка
МЗЖС:					
Управљач:	3.000.000,00		3.000.000		
Укупно	3.000.000,00		3.000.000	100	
5.2.НАЗИВ АКТИВНОСТИ: Међународна сарадња и другим заштићеним добрима					Извршилац посла
	планирана средства	Уговорено са донаторима	реализована средства	%	ЈП“Национални парк Тара“-Б.Башта, Ипа пројекати, Асоцијација “Динариди“, компанија „Телеком“
Донатори		2.700.000	2.700.000		
Управљач:	500.000,00		500.000		
Укупно	500.000		3.300.000		

ЈП „Национални парк Тара“
40 Број: 1686/4
Датум: 27.12.2022. године
Бајина Башта

На основу члана 22. Закон о јавним предузећима („Службени гласник Републике Србије“ број 15/2016 и 88/2019) и члана 29. Статута ЈП „Национални парк Тара“ Бајина Башта, Надзорни одбор предузећа, дана 27.12.2022. године, донео је следећу:

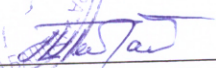
О Д Л У К У
о усвајању извештаја о остваривању програма управљања
Националним парком Тара за 2022. годину

УСВАЈА СЕ Извештај о остваривању програма управљања Националним парком Тара Бајина Башта, за 2022. годину.

Извештај о остваривању програма управљања је саставни део ове одлуке.

Надзорни одбор
Председник

Предраг Петровић